

The suggested investigation is very vital and has perspectives for further development, because the onym space of the Ukrainian fable has not been researched. That is why there is a possibility to describe some other classes of proper names in works of the Ukrainian authors and compare them with the fables of antiquity and the fables of other foreign writers.

Key words: *onym, proprietive, fable, poetonym, abionym, toponym, biblionym, appellative, ideonym, territorionym, sovereignonym, semantics, structure.*

Надійшла до редакції 03.06.2015

УДК 811.111'373.22

Г. В. Ткаченко

*кандидат філологічних наук, доцент
викладач кафедри іноземних мов природничих факультетів
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru*

ПОРЕЙОНИМИ: СВОЄРІДНІСТЬ ТА УНІКАЛЬНІСТЬ НАЗВ ЗАСОБІВ ПЕРЕСУВАНЬ

*Статтю присвячено дослідженню порейонімів — одного із розрядів хре-
матонімів, який є частиною онімного простору англійської мови. Розширено
та деталізовано існуючу систематизацію на основі прикладів-назв засобів
пересувань.*

Ключові слова: *онімний простір, хрематономастика, хреMATонім, поре-
йонім.*

Метою статті є детальне дослідження одного із розрядів хреMATонімів — порейонімів, що є частиною онімного простору англійської мови. **Об'єктом** нашої роботи є онімний простір англійської мови, **предметом** — порейоніми, власні назви засобів пересувань.

Становлення будь-якої науки потребує детальних, ґрунтових опрацювань та нормалізації термінологічної лексики. Цей процес не оминув і новосформовану галузь ономастики (ономатології) **хреMATологію**, яку трактуємо як галузь ономатології, що вивчає власні назви предметів; сукупність власних назв предметів розуміємо як **хреМА-**

тономастику, а власне, сама назва предмету і є **хрематонімом**. Дослідження розкриття сутності предметів через поняття їх назв є однією з тенденцій наукової парадигми знань останніх десятиліть. **Хрематонім** — це вид прагматоніма, окремих клас онімів, який 1) називає унікальні предмети, витвори людини або природи; 2) називає серії предметів з тотожними власними назвами з однаковими денотатами [4].

В даній розвідці зроблено спробу комплексного дослідження сутності та функціонування порейонімів в онімному просторі мови. Онімний простір — складна ієрархічна макросистема, яка охоплює велику кількість підструктур власних назв, що належать до всіх секторів онімного простору, та позначає сукупність власних назв. Необхідно зазначити, що онімний простір становить собою відкриту систему, оскільки його межі постійно рухаються та пересуваються, а кількість онімних полів постійно збільшується. Його можна уявити як незамкнену сферу, в якій постійно збільшується кількість онімів [5, с. 118].

Існують різні критерії характеристики пропріальної лексики, наприклад, час виникнення оніма, етимологія назви, походження тощо. Для нашого дослідження вагомою є денотатно-номінативна характеристика онімів. **Одним із головних завдань** нашого дослідження є створення денотатно-номінативної класифікації хрематонімів — це розподіл хрематонімів «за типом іменованих об'єктів, структурування за особливостями денотатів, кожен із яких, звичайно, уже має загальну назву і водночас може бути додатково номінований саме за допомогою оніма» [5, с. 72], який будується з урахуванням принципів розподілу об'єктів згідно з наявними ознаками. На думку М. М. Торчинського, онімний простір денотатно-номінативної класифікації власних назв складається з полів, «які є найбільшими частинами онімного простору», підполів, секторів, підсекторів, сегментів, підсегментів, елементів та піделементів. Під денотатно-номінативною класифікацією власних назв розуміємо розподіл онімів за типом іменованих об'єктів та структурування назв за особливостями денотатів [5, с. 119–120].

Власні назви (ВН) все частіше стають об'єктом ономастичних досліджень, адже вони є вагомими для людської комунікації та взаєморозуміння. Вивчати ВН почали ще з часів античної епохи, а саме в працях Арістотеля [5, с. 97] було приділено увагу феномену власної назви. Його робота стала першою з відомих нам спроб систематизувати найменування реалій та визначити предикаменти, або категорії,

на які було класифіковано всі речі, спроможні мати імена (загальні та одиничні). Дж. С. Мілл зробив аналіз категорій Арістотеля та зазначив їх непослідовний виклад, оскільки деяких явищ серед них не вистачає, наприклад, розумових та психічних [91, с. 49–50].

Давньогрецькі філософи, зокрема Геракліт, цікавилися проблемою правильності імен і вважали, що наявна відповідність імені речам робить ім'я правильним [2, с. 25–27]. Інший філософ Давньої Греції, Платон у діалозі «Кратил» проаналізував категорію імені власного, але не розмежував безпосередньо власну назву від загальної. Зокрема, більшу частину роботи Платона присвячено власній назві [3, с. 102–103].

«У цілому античний період не відзначився ґрунтовним опрацюванням теорії ономастики», не було вагомих змін і за часи Середньовіччя, «коли домінування церкви і схоластика не сприяли утвердженню нових поглядів на природу номінації» [5, с. 14]. Особливу увагу систематизації онімів було приділено протягом XVII–XIX ст.ст., коли вивчення ономастики набрало обертів. Окремим здобутком в аналізі та систематизації ВН можна вважати роботи західноєвропейських дослідників: роботи з загальної теорії існування власних назв, в яких науковці, зокрема Т. Гоббс та Дж. Мілл, розподіляють оніми на певні категорії у процесі вільної вибірки [1, с. 14;], напрацювання австрійського та словенського ономатолога Ф. Миклошича, який вивчав словенські власні назви [6, с. 3–134.], та наукові розвідки чеського дослідника Ф. Палацького, який спробував класифікувати власні назви, зокрема географічні, та зробити етимологічний аналіз чеських онімів [7, с. 404–419].

Перші вагомі праці на теренах Західної Європи були започатковані у 30-х роках XX ст. в результаті I-го Міжнародного ономастичного конгресу у Франції, ініціатором якого був А. Доз. У 50-х роках цього ж сторіччя у Бельгії виходить у світ перший ономастичний журнал «Онома».

Сучасне термінування власних назв не завжди відповідає вимогам чіткості, компетентності й послідовності. Під час детального та поглибленого вивчення предмета «неминуче відбувається дроблення понять» [2, с. 10] на значно дрібніші, що надалі призводить до термінування новоутворених понять. Отже, пропонуємо розглянути один із розрядів хремотонімів — порейоніми, простежити еволюцію його

розвитку та сфокусувати нашу увагу на новому, комплексному вивченню проблеми **хрематології**.

Власні назви засобів пересування — розмаїття хремадонімної лексики, яка дозволяє дослідити тенденції мотивації найменування різних типів та видів засобів пересування. Власні назви усіх засобів пересування: наземних, наводних, підводних, підземних тощо трактуємо як **порейоніми**. За визначенням Н. В. Подольської, порейонім — різновид прагмадоніма, «власна назва даного екземпляру будь-якого з видів транспортних засобів» [2, с. 127]. М. М. Торчинський виокремлює таку саму дефініцію цього термінопоняття, але не відносить засоби пресування до хремадонімів [5, с. 196–197]. На нашу думку, кожен із видів транспортних засобів є продуктом матеріальної культури, тобто створений людиною або за допомогою людини. Саме цей факт дозволяє нам віднести порейоніми до складу хремадонімів і встановити власні терміни на позначення власних назв окремого виду транспортного засобу:

Аероніми (від лат. *aer* — повітря) — найменування літальних апаратів, на кшталт літаків, гелікоптерів, повітряних куль тощо. Наприклад, літак *Air Force One* або *the Spirit of Louis*.

Космоніми (від лат. *cosmos* — космос) — власні назви космічних апаратів, ракет, шатлів тощо наприклад, космічний апарат *Viking Spacecraft, Advanced Mars, Advanced Venera, Sidewinder, Sparrow*.

Мілітоніми (від лат. *militia* — війна) — власні назви військової техніки, бойових машин, на кшталт танків, бронетранспортерів тощо. Наприклад, танк *Little Willie, Mark I, Mark A 259 Ceaser, Cromwell IV, Vauxhall*.

Мовероніми (від лат. *movere* — рухатись, рух) — власні назви автомобілів, автобусів, мопедів, мотоциклів тощо. Наприклад, автомобілі *Lincoln Sunshine Special, Lincoln Cosmopolitan, Cardillac Fleetwood, Cardillac Presidential Limousine*.

Навіоніми (від лат. *navis* — корабель) — власні назви кораблів, шхун, підводних човнів, есмінців тощо. Вельми цікавим чинником найменування є використання імен адміралів (*Benlow, Nelson, John L. Hall*), монархів (*Queen Elisabeth*), мореплавців (*Flabisher*), політичних діячів (*Stuart, George Washington, Dwight D. Eisenhower*), поетів (*Milton, Shakespeare*), назв штатів (*Alabama, Alaska, Ohio*), колоній (*Malaya*) та загальних іменників і прикметників (*Freedom, Invincible*)

для найменування кораблів наприклад, кораблі *Victory*, *Theodor Roosevelt*, *Abraham Lincoln*, *Defender*.

Трагероніми (від лат. *tragere* — тягти, тяга) — власні назви залізничних потягів та потягів метро. Індивідуальні найменування залізничних засобів пересування є також вельми усталеною традицією. наприклад, потяг *Speedy* та експреси *White Rose*, *Master Cutler*, *Welsh Dragon* та *Avoced*.

Фунікулоніми (від лат. *funiculus* — тонкий канат, мотузка) — власні назви фунікулерів і канатних доріг, наприклад, канатна дорога *Beautiful Valley*.

Отже, до окремої групи хремотонімів — **порейонімів** — власних назв окремих видів транспорту увійшли: аероніми, космоніми, мілітоніми, мовероніми, навіоніми, трагероніми і фунікулоніми. На нашу думку, головним чинником найменування різних видів транспортних засобів є бажання відобразити історію та досвід за допомогою хремотонімів і зберегти ці власні назви у культурі нації. У зв'язку з недостатньою вивченістю класу хремотонімів межі хремотомастики є вельми умовними й рухомими, що дає можливість розширити терміносистему цього класу, деталізувати, структурувати й уніфікувати раніше існуючі, з'ясувати загальну проблематику новоствореної галузі. **Перспективами подальшого дослідження:** вважаємо необхідним розглянути метамовний аспект хремотології і оновити хремотологічну термінологію у зв'язку із розвитком та становленням науки.

Список використаної літератури

1. Гоббс Т. Учение о теле / Т. Гоббс // Избранные сочинения. — Л., 1926. — Ч. 1. — 273 с.
2. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва: Наука, 1988. — 186с.
3. Суперанская А. В. Теория и методика ономастических исследований / А. В. Суперанская, В. Э. Сталтмане, Н. В. Подольская, А. Х. Султанов. — М.: Наука, 1986. — 254 с.
4. Ткаченко Г. В. Англомовні хремотоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу: Дис. ... канд. філ. наук: 10.02.04 — германські мови / Г. В. Ткаченко. — Одеса, 2012. — 236 с.
5. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови: Монографія / М. М. Торчинський. — Хмельницький: Авіст, 2008. — 548 с.

6. Miklosich F. Die Bildung der Slavischen Personennamen / F. Miklosich // Denkschriften der philos.-hist. Klasse der Akademie der Wissenschaften. — T. XIV. — Wien, 1865. — S. 3–134.
7. Palacký F. Roxbor etymologický místních jmén českoslovanských / F. Palacký // Časopis českého museum. — 1834. — VIII. — S. 404–419.

Ткаченко А. В.

*кандидат филологических наук, доцент
преподаватель кафедры иностранных языков естественных факультетов
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru*

**ПОРЕЙОНИМЫ: СВОЕОБРАЗИЕ И УНИКАЛЬНОСТЬ НАЗВАНИЙ
СРЕДСТВ ПЕРЕДВИЖЕНИЯ**

Резюме

*Статья посвящена исследованию порейонимов — одного из разрядов хре-
матонимов, который является частью онимного пространства английского
языка. Расширена и детализирована существующая систематизация на ос-
нове примеров-названий средств передвижения.*

Ключевые слова: *онимное пространство, хрематономастика, хремато-
ним, порейоним.*

Tkachenko A.

*Ph. D., Associate Professor
Department of Foreign Languages of the Science Faculties
Odessa I. I. Mechnikov National University
e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru*

**POREYONYMS: THE PECULIARITY AND UNIQUENESS OF THE
NAMES OF MEANS OF TRANSPORTATION**

Abstract

*It became necessary to investigate the problem concerning the study of the proper
names of unique things — chrematonyms. There is no general notion about the bor-
ders of chrematonymy in Ukrainian onomastic science. The attention is paid to the
fact that the border of chrematonymic field is open. The article stresses the impor-
tance of establishment of chrematonomastic terms, so that this field of onomastics
can be an equal partner of other disciplines and at the same time fulfill the denomi-
nation needs of other languages. The **purpose** of the article is the analysis of poreyo-
nyms in English onymic system. **The main task** of this article is the investigation
and the creation of new classification of poreyonyms — the class of proper names of
means of transportation of onymic system, that is denoted as a complex hierarchic*

*macro system that includes enormous number of proper names substructures belonging to all sectors of onymic system and means the totality of all proper names. In this article we offer our viewpoint on the problem of means of transportation classifying and create a new systematization of this group. The article states that one of the most important facts of naming is the influence of the surrounding social and physical environment and the owner's desire to fix the extraordinarity of a definite type. Choosing and giving the name to the object, a man more often doesn't create anything new; he just gives it a name, trying to bring it to eternity. One of the most ancient traditions that has been practically used for so long is the owner's personal name application. Proper names of unique objects exist to perform a background for a man and his life, picking out definite features, reflecting his process of thinking; to show the objective reality; to open up the speaker's inner world, his creative personality. The method of systematization is used in the work. The practical value of the work is considered in new basically established ways of chrematonym problem studies. As a result of the investigation, the definition of the term **poreyonym** was suggested and the classification of poreyonyms was created.*

Key words: *onymic system, chrematonomastics, chrematonym, poreyonym.*

Надійшла до редакції 01.05.2015

УДК 81'373.21(477.54/.62)

Є. М. Ткаченко

*старший викладач кафедри української мови і літератури
Донбаського державного педагогічного університету
jewgenij-220963@mail.ru*

ОМОНІМІЧНІ ПАРИ ТОПОНІМІВ СЛОБОЖАНЩИНИ

Статтю присвячено дослідженню омонімічних пар або «трійок», які є складовою частиною слобожанського топонімікону. Уводиться поняття омонімічні пари топонімів та пропонуються особливості їх вираження.

Ключові слова: *омонімічні пари, топонімія, ойконім, гідронім.*

Омонімія — складна і спірна проблема сучасного мовознавства. Такі питання, як природа і поширеність омонімії в межах однієї мови і закономірності цього явища в системі різних мов, способи виділення омонімів та їх типи досі служать предметом дискусій. Одним